

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 574-1, 590,
611, 671 IR 682 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDMO 574-2
STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO
ĮSTATYMO NR. VIII-1234 37 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ REGISTRO ĮSTATYMO NR. XII-
603 PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas (toliau – VIIIVĮ), kuriuo įtvirtintas naujas valstybės informacinių išteklių valdymo, valdymo ir tvarkymo modelis. VIIIVĮ iš esmės pakeista registro sąvoka, registrą apibrėžiant kaip informacinėje sistemoje tvarkomą registruojamą objektą ar objektus apibūdinanti duomenų rinkinį ar rinkinius, kuriems nustatomos specialios registravimo sąlygos.

VIIIVĮ pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė pateikia Lietuvos Respublikos Seimui iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos įsteigtų registrų ir kadastrų, įskaitant valstybės registrus ir žinybinius registrus (toliau kartu – registrai), valstybės, kitų ir (ar) vidaus administravimo informacinių sistemų (toliau kartu – informacinės sistemos) veiklą nustatančių Lietuvos Respublikos įstatymų pakeitimo projektus, ministrai pateikia Vyriausybei tvirtinti kitų teisės aktų, nustatančių registrų ir informacinių sistemų veiklą, išskyrus jų nuostatus, projektus, informacinių sistemų ir duomenų valdytojai pakeičia ir priima kitus teisės aktus, nustatančius registrų ir informacinių sistemų veiklą ir pagal šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto VIIIVĮ nustatytus reikalavimus pertvarko registrų ir informacinių sistemų veiklą iki 2026 m. gruodžio 31 d.

Atsižvelgus į VIIIVĮ nuostatas, parengti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 574¹, 590, 611, 671 ir 682 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 574² straipsniu įstatymo (toliau – ANK projektas), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 37 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – VAĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų registro įstatymo Nr. XII-603 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektai (toliau visi kartu – Įstatymų projektai).

Vadovaujantis VIIIVĮ 22 straipsnio 7 dalimi, atskiruose Lietuvos Respublikos įstatymuose gali būti nustatomas pagrindinių registrų kūrimas, pertvarkymas, likvidavimas ir objektų registravimo pagrindai ir sąlygos bei kitos su tuo susijusios nuostatos, o vadovaujantis VIIIVĮ 8 straipsnio 1 punktu pagrindiniai registrai tai – registrai, kurių objektai yra gyventojai, juridiniai asmenys, adresai, nekilnojamasis turtas, daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą ir teisės aktai. Administracinių nusižengimų registras (toliau – Registras) pagal registruojamus objektus nepriskiriamas prie pagrindinių registrų, todėl, atsižvelgiant į Registre tvarkomų duomenų pobūdį, teikiamas ANK projektas, kuriuo siekiama Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą (toliau – ANK) papildyti nuostatomis, reglamentuojančiomis Registro veiklą.

Kartu teikiamas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų registro įstatymo Nr. XII-603 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas, kuriuo siūloma Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų registro įstatymą Nr. XII-603 (toliau – ANR įstatymas) pripažinti netekusiu galios ir VAĮ projektas, kuriuo siūloma keisti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 (toliau – VAĮ) 37 straipsnį ir jame nustatyti, kad ūkio subjektų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka užfiksuoti ūkio subjektų padaryti teisės pažeidimai, už kuriuos priežiūros institucijos skiria ūkio subjektams šiuose teisės aktuose nustatytas poveikio priemonės, registruojami Registro informacinėje sistemoje.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projektuose aptarti teisiniai santykiai

ANR įstatyme yra nustatyta, kad Registras sukuriamas reorganizuojant Administracinių teisės pažeidimų ir eismo įvykių žinybinį registrą, jį pertvarkant į valstybės registrą, Registro nuostatus tvirtina ir Registro veiklos pradžią nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė, nustatyti Registro objektai, duomenų teikėjai, nustatytas Registro valdytojas ir tvarkytojai, Registro duomenų, Registro informacijos, Registrui pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų teikimas, perdavimas ir skelbimas, numatyti Registro finansavimo šaltiniai ir Registro reorganizavimo ir likvidavimo tvarka.

Šiuo metu ANR įstatyme yra nustatyta, kad Registro objektai yra:

1) Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka užfiksuoti administraciniai nusižengimai;

2) Lietuvos Respublikos įstatymų ir Europos Sąjungos teisės aktų (toliau – specialieji teisės aktai) nustatyta tvarka užfiksuoti ūkio subjektų padaryti teisės pažeidimai, už kuriuos priežiūros institucijos skiria ūkio subjektams specialiuosiuose teisės aktuose nustatytas poveikio priemonės.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 37 straipsnyje reglamentuojamas poveikio priemonių ūkio subjektams taikymas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Pagal VIIIVĮ 22 straipsnio 4 dalį įstatyme, kuriuo nustatomas registro kūrimas, nurodomas registrą sudarantis duomenų rinkinys ar duomenų rinkiniai, registro informacinės sistemos valdytojas ir duomenų valdytojas, nustatomi asmens duomenų teikimo apribojimai, jeigu tokių esama, taip pat objektų registravimo pagrindai ir sąlygos bei kitos su tuo susijusios nuostatos. Vadovaujantis šiomis nuostatomis ANK projektu siūloma papildyti ANK nauju 574² straipsniu, išdėstant jame esmines nuostatas, reglamentuojančias Registro veiklą.

Vadovaujantis VIIIVĮ 2 straipsnio 31 dalimi, registrų objektai registruojami registro informacinėse sistemose (ne registruose). Atsižvelgiant į tai, ANK projekte siūloma nustatyti, kad Registrą sudaro Administracinių nusižengimo registro informacinėje sistemoje (toliau – ANRIS) tvarkomas duomenų apie ANRIS objektus rinkinys. Taip pat siūloma nustatyti ANRIS objektus ir duomenų rinkinį, kuris bus tvarkomas ANRIS, kartu nustatant, kad detalūs ANRIS tvarkomi duomenys nustatomi ANRIS nuostatuose.

Kadangi ANRIS bus tvarkomi taip pat ir asmens duomenys, siūloma nustatyti šių duomenų tvarkymo tikslą bei nurodoma, kad ANRIS duomenys, įskaitant fizinių asmenų asmens duomenis, nėra skelbiami viešai, išskyrus apibendrintą statistinę informaciją.

VIIIVĮ 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad informacinės sistemos tvarkytoją ar tvarkytojus ir duomenų tvarkytoją ar tvarkytojus skiria informacinės sistemos valdytojas. Informacinės sistemos valdytojas, remdamasis minėto įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, tvirtina informacinės sistemos nuostatus. ANK projekte siūloma atsisakyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės dalyvavimo skiriant informacinės sistemos ir joje tvarkomų duomenų tvarkytoją ar tvarkytojus. Atsižvelgiant į naujos redakcijos VIIIVĮ apibrėžtas informacinės sistemos valdytojo ir duomenų valdytojo funkcijas, į tai, kad informacinės sistemos valdytojas gali būti skiriamas ir duomenų valdytoju, įvertinus tai, kad informacinės sistemos valdytojo funkcijų vykdymas yra labiau susijęs su politikos įgyvendinimu, o ne politikos formavimu, ANK projekte siūloma nustatyti, kad ANRIS valdytojas ir duomenų valdytojas yra Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų

ministerijos. Tokiu būdu, atsižvelgiant į minėtas VIIIVĮ nuostatas, ANRIS nuostatus tvirtintų ir joje tvarkomų duomenų tvarkytoją ar tvarkytojus skirtų Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktorius. Taip pat įvertinus ANRIS veiklos organizavimą, atsižvelgus į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo formuojamą praktiką (pvz., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas dėl bendrų duomenų valdytojų byloje C-683/21 42, 43 p.) bei vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/679 26 straipsnio nuostatomis siūloma nustatyti, kad Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos kartu su Administracinių nusižengimų registro informacinės sistemos nuostatuose nurodytais duomenų tvarkytojais yra bendri asmens duomenų valdytojai ir kartu yra atsakingi už 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrajame duomenų apsaugos reglamente) nustatytų reikalavimų ir pareigų laikymąsi, kiek tai susiję su jų ANRIS tvarkomais asmens duomenimis, o detalias duomenų valdytojų pareigas, funkcijas ir santykius duomenų subjektų atžvilgiu siūloma apibrėžti ANRIS nuostatuose.

Registro objektas – administraciniai nusižengimai, yra skaitlingiausias, ir šie nusižengimai reglamentuojami ANK. Kiti Registro objektai - specialiųjų teisės aktų nustatyta tvarka užfiksuoti ūkio subjektų padaryti teisės pažeidimai, už kuriuos priežiūros institucijos skiria ūkio subjektams šiuose teisės aktuose nustatytas poveikio priemonės, pagal teisinę prigimtį yra artimi administraciniams nusižengimams. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005 m. lapkričio 3 d. nutarime pažymėjo, kad „ginčijamose Tabako kontrolės įstatymo 21 straipsnio 2 dalies (2000 m. kovo 16 d. redakcija), 3 dalies (2002 m. birželio 11 d. redakcija), 4 dalies (1999 m. gegužės 11 d. redakcija), 7 dalies (2002 m. birželio 11 d. redakcija) nuostatose įtvirtintos sankcijos – piniginės baudos, kaip ir kitose šio straipsnio (1995 m. gruodžio 20 d. redakcija su pakeitimais ir papildymais, padarytais iki 2003 m. lapkričio 20 d.) nuostatose įtvirtintos sankcijos, kurios, kaip minėta, šiame įstatyme vadinamos „ekonominėmis sankcijomis“, savo teisiniu turiniu ir kitais požymiais yra artimos kai kuriuose kituose įstatymuose (*inter alia* ATPK) nustatytoms administracinėms sankcijoms – administracinėms nuobaudoms už atitinkamus teisės pažeidimus ir iš esmės nuo jų nesiskiria; nors Tabako kontrolės įstatymo 21 straipsnyje (1995 m. gruodžio 20 d. redakcija su pakeitimais ir papildymais, padarytais iki 2003 m. lapkričio 20 d.) nustatytoms vadinamosioms ekonominėms sankcijoms, palyginti su kituose įstatymuose nustatytomis administracinėmis sankcijomis – administracinėmis nuobaudomis už atitinkamus teisės pažeidimus, būdingi tam tikri ypatumai (kaip antai tai, kad jos taikytinos ūkio subjektams, taip pat tai, kad jomis sudaromos prielaidos *inter alia* daryti neigiamą poveikį ūkio subjektų, traukiamų teisinėn atsakomybėn, ekonominei padėčiai), ypač turint galvoje tai, kad tokios atskiros teisinės atsakomybės rūšies ir atskiros teisės instituto kaip „ekonominė atsakomybė“ apskritai nėra, minėtos vadinamosios ekonominės sankcijos – piniginės baudos *priskirtinos tam pačiam teisės institutui, kaip ir administracinės nuobaudos už atitinkamus teisės pažeidimus, būtent administracinės teisinės atsakomybės institutui*.“

Siekiant įgyvendinti 2024 m. gruodžio 19 d. Europos parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/3237, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2015/413, kuria sudaromos palankesnės sąlygos keistis informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus nuostatas, siūloma nustatyti, kad ANRIS objektas yra kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ir (ar) Europos ekonominės erdvės valstybėje nustatyti kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimai, kurių duomenys perduoti sprendimų dėl baudų, paskirtų už kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus, vykdymui užtikrinti pagal Direktyvą (ES) 2024/3237. Šis objektas reikalingas, nes dokumentų įteikimo ir baudų sumokėjimų inicijavimo, kontrolės procedūros vykdomos per ANRIS, gavus informaciją apie Lietuvos Respublikos pažeidėjus, padariusius pažeidimus kitoje valstybėje, ir dokumentų įteikimo procedūros bei baudų apmokėjimo procedūros yra galimos, kai duomenys įrašomi į ANRIS. Direktyva (ES) 2024/3237 nustato, kad Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojūt

įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2027 m. liepos 20 d., todėl ANK projektu nustatoma, kad nuostatos, susijusios su šiuo objektu, įsigalioja 2027 m. liepos 20 d. Atsižvelgiant į 2025 m. vasario 7 d. EEE Jungtinio komiteto sprendimą Nr. 30/2025, kuriuo iš dalies keičiamas EEE susitarimo XIII priedas (Transportas) [2025/732], procedūros taip pat būtų taikomos Islandijos, Norvegijos ir Lichtenšteino atžvilgiu. Įgyvendinant Direktyvą (ES) 2024/3237 ir šį sprendimą apie pažeidimus ANRIS būtų suformuojami protokolai ne tik ES kalbomis, bet ir islandų bei norvegų kalbomis, kad būtų siunčiami tiesiogiai pažeidėjui jo suprantama kalba.

Taip pat yra patikslinamos atitinkamos ANK nuostatos, vietoje sąvokos „Administracinių nusižengimų registras“ įrašant sąvoką „Administracinių nusižengimų registro informacinė sistema“.

Kadangi Registro objektai yra ir specialiųjų teisės aktų nustatyta tvarka užfiksuoti ūkio subjektų padaryti teisės pažeidimai, už kuriuos priežiūros institucijos skiria ūkio subjektams specialiuosiuose teisės aktuose nustatytas poveikio priemones, siūloma papildyti VAI 37 straipsnį „Poveikio priemonių ūkio subjektams taikymas“ nuostata, kad šie pažeidimai registruojami ANRIS. Atsižvelgiant į VAI vartojamas sąvokas, ANK projekte ir VAI projekte sąvoka „Lietuvos Respublikos įstatymų ir Europos Sąjungos teisės aktų (toliau – specialieji teisės aktai) nustatyta tvarka užfiksuoti ūkio subjektų padaryti teisės pažeidimai“ keičiama į sąvoką „ūkio subjektų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka užfiksuoti ūkio subjektų padaryti teisės pažeidimai“.

Atsižvelgiant į ANK projekte siūlomas pakeitimus, ANR įstatymą siūloma pripažinti netekusiu galios.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų teisinio reguliavimo pasekmių nenumatoma, nes Įstatymų projektų pakeitimai yra techninio pobūdžio siekiant Įstatymų projektų nuostatas techniškai suderinti su Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nuostatomis.

6. Kokią įtaką Įstatymų projektai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektais siūlomi pakeitimai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip Įstatymų projektų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektais siūlomi pakeitimai nesusiję su įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų projektų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, nereikės priimti kitų įstatymų, juos keisti ir (ar) pripažinti netekusiais galios.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis nustatytą Valstybinės kalbos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose nėra apibrėžiamos naujos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

12. Jeigu Įstatymų projektams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymų projektus, iki jų įsigaliojimo turės būti parengti ir priimti šie teisės aktai:

1. Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. gruodžio 28 d. nutarimo Nr. 1278 „Dėl Administracinių nusižengimų registro informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios.

2. Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus įsakymas „Dėl Administracinių nusižengimų registro informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Įstatymų projektams įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „Administracinių nusižengimų registro informacinė sistema“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. plenariniame posėdyje buvo priimtas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 40 straipsnių ir IV skyriaus pavadinimo pakeitimo, Įstatymo papildymo III-1 skyriumi, 33-1 straipsniu ir priedu bei 29 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas. Įsigaliojus šiam įstatymui turės būti patikslintas VAĮ projektas (patikslintas keičiamo straipsnio dalies numeris).